

Stanisław O l e j n i k. *Etyka lekarska*. Katowice: Wydawnictwo Unia 1995 ss. 151.

Życie człowieka, jako jedynej istoty na ziemi, uświadamiane jest i przeżywane w mniej lub bardziej odpowiedzialny sposób. Człowiek jest świadomy faktu niesienia i spełniania życia. To wyróżnienie jest zarazem i zobowiązaniem, ponieważ niesie ze sobą przede wszystkim element odpowiedzialności. Wypełnianie swego życia wobec Boga, innych ludzi, świata i siebie samego jest zobowiązaniem niezwykle wymagającym. W bogactwie tych sfer staje człowiek jako osoba, w całej specyfice swej natury i godności, osadzony w swym charakterze stwórczym i zbawczym.

Obok sfery istotowej życia staje także sfera egzystencjalna. Życie jest realizmem jego posiadania, w takiej czy innej kondycji, która ma zaś odniesienie do zdrowia. Oczywiście, to ostatnie należy rozumieć szroko, a więc jako obejmujące sferę fizyczną, psychiczną i duchową. Naturalnie najbardziej uświadamiana jest ta pierwsza, choć nie oznacza to wartościowania czy dzielenia człowieka. Wobec życia i zdrowia staje medycyna i ludzie medycyny. Stają oni w określony sposób uformowani w płaszczyźnie etyczno-moralnej oraz przygotowani zawodowo, a więc posiadana wiedza czy doświadczenie nabywane z czasem.

Prezentowana książka stara się, jak wskazuje sam tytuł, dać obraz czy raczej przegląd podstawowych zagadnień dotyczących etyki lekarskiej. Autor zatem po przedmowie wyróżnia siedem wielkich bloków tematycznych. Choćby dla przybliżenia ich warto przytoczyć tytuły: Podstawy etyki; Etyka w medycynie; Postawa moralna lekarza; Pacjent; W służbie życia; Eksperymenty w medycynie i Społeczno-zawodowe zadania lekarza. Całość zamyka bibliografia i krótka nota o autorze.

Autor jest zatem świadomy wielorakich problemów, jakie pojawiają się w całości kształcie etyki lekarskiej. W prezentowanej książce stara się podać komentarz do uchwalonego na nadzwyczajnym zjeździe delegatów w grudniu 1991 r. *Kodeksu etyki lekarskiej*. Jest świadomy wielorakich problemów moralnych, szczególnie one są wyzwaniem i uwrażliwieniem posługi lekarskiej, a raczej tego, kto ją spełnia. Trzeba jednak generalnie powiedzieć, iż etyka jest niezbędną w medycynie. Trudno bez niej zrozumieć i dostrzec całokształt powołania lekarza, jego pracy, kultury czy kompetencji

zawodowych. Tu wreszcie dotyka się całego fenomenu sumienia lekarza. To wielkie słowo, ale przede wszystkim wielkie dzieło na styku lekarz–pacjent.

Właśnie pacjent, jakby miejsce pracy lekarza, winien zawsze stawać jako człowiek. W tym kontekście Olejnik dotyka kilku trudnych, wręcz drażliwych tematów: honorarium, tajemnica zawodowa, przeszczepy czy sam stosunek do pacjenta. Ostatecznie lekarz winien zawsze być w służbie życia. To jest jego zadanie, zobowiązanie i powołanie. Służba ta to kwestia m.in. regulacji poczęć, niszczenia życia prenatalnego, eutanazji czy stanów terminalnych. Tu wszędzie nie może nigdy zabraknąć świadomości służby na rzecz życia, i to konkretnego, osobowego, a więc godnego tak samo jak świadczący pomoc lekarz.

Postęp medycyny stawia ciągle nowe możliwości w tej dziedzinie. Jednak często pozostają one tylko w sferze eksperymentów, a nie zwyczajnych już rozeznaczonych możliwości technicznych oraz moralnych. Tu Autor wskazuje m.in. na sztuczne zapłodnienie, eksperymenty na embrionach i płodach ludzkich. Cała ta sfera stawia pytania o granice i sens eksperymentów.

Końcowe uwagi Ks. Profesora wskazują na relacje międzyosobowe w świecie medycznym, a więc wielopłaszczyznowość odpowiedzialności. Także etap kształcenia i formowania pracowników służby zdrowia to szczególne zobowiązanie dla nauczycieli i wychowawców. Całe środowisko zawodowe winno cechować się bogactwem pozytywnych wzajemnych odniesień oraz bogactwem otwartości, zgodnie ze spełnianym powołaniem.

Każdy ze wspomnianych bloków tematycznych kończy się jego prezentacją z perspektywy chrześcijańskiej. A ewentualne własne poszukiwania czy zainteresowania można pogłębić sięgając do proponowanego zestawu literatury, która jest pióra tak teologów, jak i lekarzy czy humanistów. Zatem każdy znajdzie tu coś interesującego dla siebie. Oby tylko starczyło siły w poszukiwaniu, a następnie w bardziej szczegółowej literaturze.

Do rąk czytelników trafiła interesująca publikacja. Jak podaje się w przedmowie książka ta „[...] jako syntetyczne opracowanie etyki lekarskiej, może stać się użyteczną zarówno dla studentów medycyny, jak i pracujących w swym zawodzie lekarzy” (s. 7). Wydaje się, iż pacjenci także mogą po nią sięgnąć. Czasem ich postawa zapewne będzie mogła pomóc pracownikom służby zdrowia.

Autor prowadzi swój wykład w żywy sposób, który zachęca do lektury. Dotyka wielu diskutowanych współcześnie problemów, dając w miarę jasne rozstrzygnięcia i ich motywacje. Zapoznanie się z *Etyką lekarską* ks. prof. dr. hab. Stanisława Olejnika może pomóc w całokształcie rozwoju i wydoskonalania relacji międzyludzkich, bo przecież ostatecznie lekarz–pacjent to ten rodzaj odniesienia. Oby było to spotkanie dwóch ludzi, świadomych swego powołania, swej godności i zobowiązań, które tylko wówczas się spełniają, gdy to samo dostrzeże się u drugiego człowieka.